

С Т А Н О В И Щ Е

за научната, преподавателската, експертната и организационната дейност на доц. д-р Марияна Ангелова Пискова и доц. д-р Анна Костадинова Кочанкова, участнички в конкурса за академичната длъжност „професор” в СУ „Св. Климент Охридски”, в професионално направление 2.2. История и археология, обявен в ДВ № 59 от 4.08.2015 г.

На обявеният конкурс се явяват две кандидатки. Първата от тях, доц. д-р Марияна Ангелова Пискова е защитила дисертация през 1984 г. в Московския държавен историко- архивен институт, а е хабилитирана през 2000 г. В продължение на три десетилетия работи по специалността в Главно управление на архивите при Министерски съвет, Научно изследователската лаборатория по архивознание и документалистика, Централния държавен технически архив и като преподавател в ЮЗУ „Н. Рилски” и СУ „Св. Климент Охридски”. По време на професионалната си дейност доц. М. Пискова специализира в Държавния архив Потсдам, Филмовия архив в Берлин, в Дрезденската фототека, Австрийския държавен архив и други държавни архиви в Русия, Армения и Грузия.

В настоящият конкурс доц. Пискова участва с монографията „Героите на Шипка. Архивен прочит на един филм за Руско – турската война от 1877 – 1878 г., от времето на студената война”, съставителство на 5 научни изследвания, 35 студии и статии, почти половината публикувани в чужбина.

Заедно с това кандидатката е съавтор в оригиналния учебник по архивистика, озаглавен „Архив на българските архиви”, участник е в изработването на научни проекти, на колективни справочни издания и проучвания като „Речник на българската архивна терминология”, „История на местното самоуправление. Сборник материали, ч. Г”, „Виртуална Горна Джумая. Минало и културно разнообразие на община Горна Джумая /Благоевград/, 2007, „Пореден опит за модернизация на документалната и архивна дейност на администрацията /1942 – 1943/”, голяма част от написването на студията „Побратимените градове. Докосване между култури или размяна на делегации Благоевград- Батуми 1964 – 1989” принадлежи също на кандидатката.

Несъмнено важен проблем, изследван задълбочено в работите на доц. Пискова е въпросът към документите, имащи за цел политиката на българските архиви по отношение на жени из малцинства и /доколкото съществуват/, съхраняват ли се във всички български архиви? В този кръг от въпроси авторката убедително доказва, че

освен интересни, подобни документални материали обогатяват научната основа на архивознанието.

Що се отнася до монографията на кандидатката, то несъмнено този труд трябва да се оцени като оригинален опит в архивистичната наука, обвързаността на трите основни градива: историята, войната и киното. И тази диалектична взаимна връзка да бъде разположена върху основата на документални мемоари и документални публикации. И което е особено важно по този въпрос, засягащ дълбоко историческата достоверност, доц. Пискова използва солидно историческо градиво, почерпано от ЦДА, ДВИА – В. Търново, Българска държавна филмотека, хранилища на богатия Руски държавен архив, в т. ч. Архива за литература и изкуство – Москва, подобния архив в Санкт Петербург и др. По този начин за пръв път в българската архивна методика и практика е изработена форма за реконструкция на традиционен архив. При това този метод дава научно основание за прилагането му в други филми, а и при други хуманитарни проучвания.

Едва ли представата ни за кандидатката като учен ще бъде завършена, ако не отбележим и факта, че посочените достижения в архивната теория тя прилага и в учебната си дейност. Нейните лекции в ЮЗУ, тематичните курсове в специалностите „Културология“, „Балканистика“, „Етнология“ и др. Ръководила е семинар за докторанти по визуална антропология в СУ- Исторически факултет, ръководител е на шест докторанта в същия университет, на лектория за студенти историци в Северо-Кавказкия федерален университет по „Визуална памет и история“ и други семинари по анализи за игрални филми и н. н. Едновременно с всичко това тя участва в Академичния съвет на ЮЗУ, във факултетния съвет на Правно- историческия факултет и ръководството на магистърска програма „Архиви и музеи. Опазване на културното наследство в информационното общество“.

Другият кандидат доц. д-р Анна Костадинова Кочанкова е доктор от 1993 г., а се хабилитира като доцент по архивистика и документалистика през 2006 г. Тридесет и пет годишния ѝ трудов стаж преминава предимно като преподавател, а на обявения конкурс се представя с две монографии, един том документи и 14 студии и статии. Всичко това отговаря напълно на изискванията в ЗНССНС и правилника на СУ за участие в конкурса за академична длъжност „професор“.

На основата на неизползвани до сега документи през 2013 г. доц. д-р Анна Кочанкова обнародва първата си монография „Българско документално наследство: архиви и институции на паметта“. Основните теми в този труд засягат историята на

архивите и още няколко институции на паметта като библиотеки и музеи, споровете по теоретични и методически проблеми на архивната практика, връзката на историческото развитие с документалното наследство и др. Заедно с това доц. Кочанкова проследява и обстойно анализира работата на традиционните институции, влиянието им върху създаването на централизиран архивен модел и т. н.

Особен интерес събуждат страниците, посветени на взаимовръзката между политическия режим и политическата обстановка с положението на архивната администрация. За съжаление в този ред на разсъждения кандидатката достига понякога до неприемливи заключения. Що се отнася обаче до стратегията на ЕС за издигане ролята на архивите и останалите организации на паметта за опазване и предоставяне на условия за ползване на европейското културно наследство, доц. Кочанкова събужда интерес за още по- широки дискусии.

Втората монография „Режим на паметта: оценителни подходи и практики в българските архиви” разглежда основен процес в архивната работа – експертизата на материалите и комплектуването на архивните фондове. И макар че този проблем е разгледан в изследванията на учени преди това, кандидатката прави съществен принос при завършеното комплектуване на фондовете.

Значителен интерес предизвиква документалният сборник „Еврейският въпрос (1939 – 1944). В него кандидатката освен съставител е автор на коментара и на бележките. Осъществено в началото на този труд е предложен убедителен модел за извороведски анализ на документални материали, произлизащи от една администрация. По своята форма и съдържание сборникът се оказва достъпен и безспорно полезен за най- широк кръг читатели.

Внимание заслужават студиите и статиите на авторката, значителна част от които тя включва в двете си монографии, или посвещава на известни личности със заслуги към архивното дело. Като учен доц. Кочанкова се представя убедително и на преподавателското поприще. Нейните лекционни курсове за студенти и магистри в специалност „Архивистика и документалистика” в Софийския университет я представят като добър и амбициозен учен.

В заключение намирам, че и двете кандидатки имат значителни постижения в научно- изследователската и преподавателската дейност в архивистичната наука. Но в подготовката на специалисти, в очертаванията на нови области в архивистичната методика и практика, и преди всичко с участията си в много български и международни

научни проекти доц. д-р Марияна Пискова има предимство. Ето защо подкрепям нейната кандидатура за академичната длъжност „професор”.

Проф. дин Ст. Дойнов